

BENUTTEN VAN ACADEMISCHE LEERKRACHTEN IN HET PO

Streven naar erkende ongelijkheid

Hannah Bijlsma is leerkracht van groep 3 en daarnaast verbonden als onderzoeker (PhD) aan de Universiteit Twente. De combinatie van onderwijspraktijk en onderzoek sluit naadloos aan bij haar passie: onderwijsverbetering door de inzet en benutting van academische leerkrachtvaardigheden in het onderwijs. Met die passie heeft zij de Beroepsvereniging Academici Basisonderwijs (BAB) opgericht. De BAB streeft naar erkende ongelijkheid in schoolteams. In dit artikel houdt ze een gloedvol betoog voor meer academische leerkrachten voor de klas.

Er zijn steeds meer academische leerkrachten werkzaam op de basisschool, opgeleid aan universiteiten en hogescholen of via de zij-instroom- en deeltijdtrajecten van de pabo. Samen met hun collega's werken zij elke dag aan zo goed mogelijk onderwijs voor alle leerlingen in hun klas en op hun school. Vanuit de opleiding hebben deze leerkrachten naast reguliere leerkrachtvaardigheden, ook andere vaardigheden verworven. Deze (andere) vaardigheden zijn van toegevoegde waarde voor onderwijsontwikkeling in de klas, op scholen en binnen een bestuur en zouden daarom optimaal benut moeten worden. Echter, uit onderzoek blijkt dat deze vaardigheden nog onvoldoende in het onderwijs ingezet worden. Maar, over welke vaardigheden hebben we het? Waarom kunnen deze van toegevoegde waarde zijn? En wat wordt bedoeld met 'erkende ongelijkheid'?

WETENSCHAPPELIJKE KENNIS

Allereerst kennen academische leerkrachten relatief veel theorie over onderwijs. En wat ze niet weten, weten ze te vinden. Zij

hebben namelijk geleerd wetenschappelijk onderzoek te zoeken, te lezen en te interpreteren en (inter)nationale literatuur te begrijpen. Academische leerkrachten zijn hiermee een bron van inspiratie en kennis voor het hele schoolteam. Dit is een goede stap naar evidence-informed werken op school. Academische leerkrachten kunnen zich kritisch opstellen in een teamvergadering en kunnen zich beschikbaar stellen als kritische sparringpartner. Zo geven zij input aan de onderwijspraktijk vanuit de theorie van onderwijsonderzoek.

Academische leerkrachten kunnen zich kritisch opstellen in een teamvergadering.



Hannah Bijlsma: De meerwaarde van academische leerkrachten is dat zij ook opgeleid zijn tot volwaardige leerkrachten voor de klas en, net als hun collega-leerkrachten, met liefde lesgeven aan leerlingen. Ze zijn pedagogisch, didactisch en organisatorisch goed onderlegd en kunnen de link tussen praktijk en theorie in de klas goed leggen.

WETENSCHAPPELIJKE VAARDIGHEDEN

Naast dat academische leerkrachten wetenschappelijke literatuur kunnen zoeken, lezen en interpreteren, kunnen zij ook onderzoek uitvoeren. Hun vooropleiding leert hen analytisch te zijn, kritische vragen te stellen en zelf ook onderzoek te doen (Van Amsterdam, 2018). Met deze vaardigheden kunnen ze een bijdrage leveren aan de ontwikkeling en verbetering van het basisonderwijs (Katern PO-Raad, 2019), bijvoorbeeld door onderwijsinnovaties verantwoord te implementeren en evalueren, onderwijskwaliteit beter te volgen, analyseren en rapporteren, curricula op een evidence-informed manier te ontwikkelen en kennis van leer- en gedragsproblemen in de praktijk toe te passen.

GOEDE LEERKRACHTEN

De meerwaarde van academische leerkrachten is dat zij ook opgeleid zijn tot volwaardige leerkrachten voor de klas en, net als hun collega-leerkrachten, met liefde lesgeven aan leerlingen. Ze zijn pedagogisch, didactisch en organisatorisch goed onderlegd en kunnen de link tussen praktijk en theorie in de klas goed leggen. Onder andere omdat ze veel hebben gelezen over onderwijs en dat meteen hebben mogen oefenen in de praktijk, weten ze goed wat werkt en wat niet. Ideaal voor leerlingen ... en voor de collega's.

‘Hannah Bijlsma's passie: onderwijsverbetering door de inzet en benutting van academische leerkrachtvaardigheden in het onderwijs.’

ERKENDE ONGELIJKHEID

Als we streven naar erkende ongelijkheid in een team, dan kan een cultuur ontstaan waarin iedereen vanuit zijn of haar eigen kennis en kwaliteiten een bijdrage levert en dus ook de academisch geschoolde leerkracht zijn of haar positie kan innemen. Door vaardigheden en capaciteiten van alle leerkrachten in te zetten binnen het team, ontstaat er verscheidenheid in schoolteams. Taken en verantwoordelijkheden worden dan verdeeld naar waar leerkrachten goed in zijn. Er ontstaan dan misschien 'hybride leraren': leraren die meerdere werelden combineren in hun werk, waarvan lesgeven er in ieder geval één is. Academische leerkrachten kunnen hun vaardigheden hierdoor ontplooiën en inzetten en erkenning van collega's (leerkrachten en leidinggevenden) krijgen. Voor zowel het individu als voor de schoolorganisatie is dat een unieke kans om het onderwijs op een basisschool naar een hoger plan te tillen en academische leerkrachten voor het onderwijs te behouden.

ONBENUT

De vaardigheden en expertise van academische leerkrachten worden nog weinig benut op scholen, zo blijkt uit onderzoek van Broeks et al. (2018), uitgevoerd in opdracht van het ministerie



van OCW en de Beroepsvereniging Academici Basisonderwijs. Ook Snoek (2014) geeft aan dat schoolorganisaties academische leerkrachten vaak niet erkennen en dat hun (nieuwverworven) vaardigheden onbenut blijven. Daarom verlaten deze leerkrachten vaak voortijdig het onderwijs. Buiten de school vinden zij meer cognitieve uitdaging en betere arbeidsvoorwaarden en het onderwijs mist daarmee de competenties die deze leerkrachten meebrengen.

ACTIEPLAN ACADEMICI PO

Om dit probleem op te lossen, heeft een groot aantal onderwijspartijen¹ een actieplan ondertekend dat de academische leerkracht in het onderwijs een betere positie zal gaan geven. Dit actieplan heeft als doel: *dat academische leerkrachten zo worden ingezet, dat hun vaardigheden en kennis optimaal kunnen bijdragen aan (de ontwikkeling van) het onderwijs aan leerlingen in de eigen klas, op de school, binnen het bestuur of in de onderwijssector.* Voorbeelden van concrete, veelbelovende acties zijn de oprichting van de *BAB Academy* (een professionaliseringsprogramma voor academici in het po) en de ontwikkeling van *Primoraten* (onderzoeksgroepen binnen po-besturen, geleid door een academische leerkracht).

Referenties

- Amsterdam, P. van (2018). *Verkenning Academische Lerarenopleiding PO/Academische Pabo*. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Vereniging Hogescholen (VH).
 Broeks, L., Bakker, W., Hertogh, E., Van Meeuwen-Kok, J., Gondwe, M. (2018). *Loopbaanpaden in het primair onderwijs*. Utrecht: adviesbureau Berenschot.
 PO-Raad (2019). *Katern Academische Leraren*. Utrecht: Platform Samen Opleiden en Professionaliseren.
 Snoek, M. (2014). *Developing teacher leadership and its impact in schools*. Academisch proefschrift, Universiteit van Amsterdam.

¹ De PO-Raad, de Algemene Onderwijsbond, de CNV, de Algemene Vereniging voor Scholleiders, het Netwerk Universitaire Pabo's, de Beroepsvereniging Academici Basisonderwijs en de Vereniging van Nederlandse Universiteiten.

Deze initiatieven vormen een startpunt om verder te werken aan benutting van academische vaardigheden van leerkrachten en erkende ongelijkheid in schoolteams.

Kortom, dat de vaardigheden van academische leerkrachten van toegevoegde waarde kunnen zijn, dat is een feit. Als die maar op een juiste manier worden benut en er ruimte is voor erkende ongelijkheid in schoolteams. Dan kunnen academische leerkrachten samen met hun collega's nog beter werken aan goed onderwijs voor leerlingen!

INFORMATIE

Wil je meer informatie over academische leerkrachten en van welke toegevoegde waarde zij kunnen zijn in jouw school of bestuur? Of wil je meer weten over de BAB Academy of de Primoraten? Mail dan naar info@bab.nl.

TEKST HANNAH BIJLSMA
 (VOORZITTER BEROEPSVERENIGING ACADEMICI BASISONDERWIJS)
 FOTOGRAFIE AANGELEVERD EN SHUTTERSTOCK